

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm X. Ad hæc.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

de negligentia, ita vt rescripti impetrator, si culpam aut causam in Iudicem conijcere velit, à quo impeditus fuerit, quo minus actionem proponeret, probare teneatur. Negant autem de dolo: nam dolus non præsumitur, sed ab allegante probari debet, l. quoties 18. §. qui dolo ff. de probat. Et fit hæc probatio per coniecturas, seu indicia exterius perspicua, l. dolum ex indiciis 6. C. de dolo malo; cum dolus in animo residens per se non appareat.

CAPITVLVM X.

Ad hæc.

PARAPHRASIS.

Relatum fuerat Lucio III. Pontifici, quòd quidam ex Curia Romana literas afferrent, in quibus omnia eorum negotia vni Iudici, vel plurib⁹, quos ipsi elegerint, iudicio committantur: Vnde accidere solet, vt repudiato Iudicis ordinarij examine, ad vnum vel plures Iudices delegatos, qui ipsis propitij sint, aduersariæ autem parti suspecti, pro causis definiendis recurrant. Quod cum iniquum & irrationabile sit, mandat Pontifex Ordinario loci, vt si eiusmodi literas in prouincia sua repererit, eas viribus carere Apostolicæ Sedis auctoritate decernat.

SUMMARIVM.

1. Rescripta iniuria de falsitate suspecta sunt, ideòque reijcienda, in quibus certus iudex non delegatur, aut certo vni iudici omnia presentia & futura committuntur.
2. Item si quid contineant contra stylum Curia, aut naturalem æquitatem.
3. Potest Papa ex plenitudine potestatis per rescriptum dare potestatem eligendi quemcunque iudicem, saluo tamen iure recusandi.
4. Ex plenitudine potestatis potest Princeps operari contra ius commune positum.

uum, aut consuetudinarium, seu Curia sua stylum: modo nihil agat contra rationem aut æquitatem naturalem.

NOTANDVM I. Dux inter alias cause sunt (iuxta communioem intellectum, in hoc c. insinuatæ) ob quas rescriptum de falsitate suspectum esse debeat: I. Si in rescripto certus Iudex non delegetur, sed arbitrio & electioni impetrantis committatur. Futurum enim est, vt Iudicem sibi propitium, aduersario autem suspectum eligat. II. Si negotia omnia cum presentia, tum futura vni, etiam certo, Iudici committantur: Quod secundum Rom. Curia stylum fieri non solet in rescriptis iustitiæ; cum per id ordinario Iudici multum derogaretur, quod plerumque non expedit, argum. c. peruenit 39. causa 11. quæst. 1. De rescriptis iustitiæ loquor: At verò per rescriptum gratiæ ad defendendum v. g. Ordinem Regularium, aut Monasterium ab iniuriis & impetitionibus manifestis aduersariorum, dari ita solent Iudices, qui dicuntur *Conseruatores*, cap. 1. & c. vlt. de iudic. deleg. in 6. atque notarunt hic Imola & Abb. vterque n. 5.

NOTANDVM II. Si literæ Principis contra stylum Curia, aut cõtra naturalem æquitatem quippiam continentes presententur, de falsitate suspectæ sunt, ideòque reijci debent. Ita hic, & supra in c. 2. hoc tit. & c. 3. de Capell. Monachorum.

QVÆRIT Glossa hic ver. elegerint: Num Papa ex certa scientia eiusmodi rescriptum committere possit, v. g. cum potestate eligendi quemcunque Iudicem? Et rectè respondet, committere posse, saluo tamen iure recusandi. Quod etiam docet Anton. hic in fine, ibid. Baldus, & Abb. n. 8. Nam vocola *ex certa scientia*, æquiualeat hic plenitudini potestatis: At verò Princeps ex potestatis plenitudine operari potest contra ius commune positum, aut consuetudinarium seu Curia suæ stylum, dummodo nihil agat contra rationem aut æquitatem naturalem, tollendo v. g. ius naturale defensionis, aut sine necessitate partem alteram grauando; Id autem fieret, si causam seu litem decidendam committeret.

erret Iudici incerto, seu quem impetrans elegerit, non concessa parti alteri recusandi potestate.

CAPITVLVM XI.

Ad audientiam.

PARAPHRASIS.

H. de sancto Stephano, qui ab Episcopo suo excommunicatus fuerat, literas tanquam à Sede Apostolica missas præsentauit, in quibus de absolutione ipsi conferenda continebatur: sed quia propter vitium latinitatis suspectæ erant, Episcopus remisit eas ad Lucium III. Papam; Qui hinc respondet; cum dictæ literæ manifestum in constructione peccatum contineant, non esse ipsis fidem habendam.

SUMMARIUM.

1. Rescriptum, quod manifestum in constructione vitium siue solæcismum continet, tanquam falsum rejici debet; nisi in eo stylo Curia, vel Camera Apostolica conforme sit, cum quo conferendum.
  2. Et hoc locum habet non tantum in rescriptis Pontificiis omnibus iustitiæ & gratiæ, sed etiam in rescriptis & priuilegiis aliorum Principum.
- Non autem in instrumentis Notariorum.

NOTANDVM VN. Literæ, quæ tanquam ab Apostolica Sede missæ afferuntur, si in constructione verborum vitium manifestum, siue solæcismum contineant, tanquam falsæ rejici debent. Ratio est: Quia rescriptum Principis transit per multas manus, & magna maturitate decoquitur, c. Apostolicæ 4. causa 35. quæst. 9.

2. Ampliari debet doctrina primò cum Abb. hic n. 3. Vt intelligatur de omnibus rescriptis Pontificiis, siue sint iustitiæ, siue gratiæ. Secundò, vt locum etiam habeat in rescriptis & priuilegiis aliorum Principum; cum eadem sit ratio. Non autem locum habet in instrumentis Notariorum, secundum Gloss. fin. hic Felin. in c. ex parte n. 2. de fide instrum. Quia

vnum hominem errare proclive est, l. errore 7. C. de testament. & in l. 2. C. de errore aduocatorum dicitur, quòd error libellum scribentis parti nocere non debeat: si ostendi possit, vel ex coniecturis appareat, à scribente erratum fuisse. Videri possunt quæ docui lib. 1. Theol. moral. tr. 4. c. 22. n. 27.

His addendum est, ex Petr. Gregor. Tholosano super hoc c. verbo peccatum; Antequam Pontificium rescriptum propter vitiatam latinitatem rejiciatur, verba eius conferenda esse cum stylo Curia, aut Camera Apostolica; videndumque, num loquendi modus dissimilis sit, necne: Cum non propter falsam latinitatem præcisè, sed inde ortam præsumptionem fraudis, rescriptum rejici debeat: Præsumptio autem cedit veritati, quando Principis voluntas probabilissimè apparet, sicuti etiam Gl. hic fatetur ver. manifestum, circa medium.

Si dicas, Ex hoc sequi, nullum esse discrimen inter Principis rescriptum, & Notarij, alterius siue similis personæ scripturam. Respondeo; Imò esse discrimen; Quod Principis rescriptum, in quo error manifestus continetur, ob rationem in r. not. positam, magis suspectum sit de falsitate, vt non tam faciliè quispiam admittatur ad probationem contrarij; quandoquidem suspicio hæc siue præsumptio est iuris & de iure; nisi contrarium indubiè appareat.

CAPITVLVM XII.

Ex parte S.

PARAPHRASIS.

Capella Emptonensis suberat Ecclesiæ de Tarento, cuius Rector de Tarento erat Sebastianus. Onuphrius Diaconus litem intendit Capellano Emptonensi coram Ordinario; ab eius sententia appellat Onuphrius, sed appellationem non prosecutus expellit Capellanum. Verùm Sebastianus causam sui Capellani prosequitur, & à Sede Apostolica literas ad iudices delegatos impetrat. Ab his in iudicium

L 2 cium